

İhaleye katılmamakla birlikte, ihale ile ilgili olarak yapılan hazırlık çalışmalarının hukuk ve usule aykırı olduğu iddiasıyla dava açan davacının, yapılan ihalenin, ihale sonrasında yapılan sözleşmenin ve tahsis işlemlerinin iptalini istemekte dava açma ehliyeti bulunduğu

T.C. D A N I Ş T A Y İdari Dava Daireleri Genel Kurulu Esas No: 2002/196 Karar No: 2004/1850

Özeti : İhaleye katılmamakla birlikte, ihale ile ilgili olarak yapılan hazırlık çalışmalarının hukuk ve usule aykırı olduğu iddiasıyla dava açan davacının, yapılan ihalenin, ihale sonrasında yapılan sözleşmenin ve tahsis işlemlerinin iptalini istemekte dava açma ehliyeti bulunduğu hakkında.

Temyiz İsteminde Bulunan (Davacı) : ... Vekili : Av. ... Karşı Taraf (Davalılar) : 1- Maliye Bakanlığı – ANKARA 2- Ulaştırma Bakanlığı – ANKARA İstemin

Özeti : Danıştay Onuncu Dairesinin 25.6.2001 günlü, E:1999/128, K:2001/2718 sayılı kararının temyizen incelenerek bozulması, davacı tarafından istenilmektedir.

Davalı İdarelerin Savunmasının Özeti: Danıştay Onuncu Dairesince verilen kararın usul ve hukuka uygun bulunduğu ve temyiz dilekçesinde öne sürülen nedenlerin, kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte olmadığı belirtilerek temyiz isteminin reddi gerektiği savunulmaktadır. Danıştay Tetkik Hakimi Mürteza Güler'in Düşüncesi: Temyiz isteminin reddi ile Daire kararının onanması gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı Bilgin Arısan'ın ün Düşüncesi: Muğla İli Dalaman İlçesi ... Köyü Taşlık mevkii ... pafta ... ve ... parsel sayılı Hazineye ait gayrimenkullerin bulunduğu alanda Dalaman Yat Limanı ve Deniz Otobüsü Yanaşma Yeri Projesi için Ulaştırma Bakanlığınca yapılan ihalenin ve söz konusu gayrimenkullerin ihaleyi kazanan firmalara kiralanmasına ilişkin **Maliye Bakanlığı işleminin iptali talebiyle açılan davayı ehliyetten red eden** Danıştay Onuncu Dairesi kararının temyizen incelenerek bozulması talep edilmektedir. Ulaştırma Bakanlığı Demiryollar, Limanlar ve Hava Meydanları İnşaatı Genel Müdürlüğü Yatırım Programı Turizm Sektöründe yer alan "Dalaman Yat Limanı ve Deniz Otobüsü Yanaşma Yeri" Projesini Yap-işlet-Devret Modeline göre yaptırılması için görevlendirilecek şirket ile sözleşme yapmaya, 3996 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesine göre adı geçen Genel Müdürlüğün yetkili kılınmasına 12.7.1995 tarih ve 97/T.53 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararı ile karar verildiği ve adı geçen işin ihalesinin 22.11.1995 tarihinde yapılacağı Teklif Verme Şartnamesinde belirtildiği halde bu ihaleye sadece ... Turistik Yatırım ve Hizmetleri A.Ş. ... Tur. End. ve Tic.A.Ş ile ... İnş. ve Tic.A.Ş. ve ... İnşaat A.Ş. olmak üzere üç firma tarafından teklif verilmiş olup yapılan değerlendirme sonucunda, istekli ... Tur. End. ve Tic.A.Ş. ile ... İnş. ve Tic. A.Ş. ortaklığının en uygun teklifi vermesi üzerine, ortak girişimin görevlendirilmesinin 1.12.1995 tarih ve 22179 sayılı Bakanlık Olur'u ile uygun görülerek konuya ilişkin sözleşmenin imzalanabilmesi için Uygulama Sözleşmesi ve 53 Eklerine Yüksek Planlama Kurulunun 16.2.1996 tarih ve 96/T.23 sayılı kararı ile onay verilmiş ve sözleşmenin, Danıştay incelemesinden

geçirilmesinden sonra 25.7.1997 tarihinde davalı Ulaştırma Bakanlığı ile görevli şirket arasında imzalanmıştır. Dava konusu ihaleye katılmayan davacı şirketin, ihalenin ve ihale sonucu taraflarca imzalanan imtiyaz sözleşmesinin iptal edilmesinde meşru, kişisel ve güncel bir menfaatinin etkilenmediği, dolayısıyla işlemlerle menfaat ilişkisi bulunmadığı anlaşıldığından, davanın ehliyet yönünden reddedilmesi 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 4001 sayılı Kanunla değişik 2 inci maddesi 1 inci fıkrası A bendi amir hükmüne uygun bulunduğundan hukuki mesnedi bulunmayan temyiz talebinin reddi ile Danıştay Onuncu Dairesi kararının tasdiki gerekeceği düşünülmüştür.

TÜRK MİLLETİ ADINA Hüküm veren Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulunca gereği görüldü: Dava, Muğla İli, Dalaman İlçesi ... Köyü, Taşlık Mevkii ... pafta, ... ve ... parsel sayılı Hazineye ait taşınmazların bulunduğu alanda Dalaman Yat Limanı ve Deniz Otobüsü Yanaşma Yeri Projesi için Yap İşlet Devret Modeli uyarınca yapılan ihalenin; **ihale sonucunda ihaleyi kazanan şirketle yapılan sözleşmenin ve söz konusu taşınmazların ilgili firmalara kiralanmasına ilişkin Maliye Bakanlığı işleminin iptali istemiyle açılmıştır.** Danıştay Onuncu Dairesi 25.6.2001 günlü, E:1999/128, K:2001/2718 sayılı kararıyla; "Dalaman Yat Liman ve Deniz Otobüsü Yanaşma Yeri" projesinin Yap-İşlet-Devret Modeline göre yaptırılması için görevlendirilecek şirket ile sözleşme yapmaya, 3996 sayılı Kanunun 4. maddesine göre Ulaştırma Bakanlığı Demiryollar, Limanlar ve Hava Meydanları İnşaatı Genel Müdürlüğünün yetkili kılınmasına, 12.7.1995 günlü, 97/T.53 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararı ile karar verildiği, adı geçen işin ihalesinin 22.11.1995 tarihinde yapılacağına Teklif Verme Şartnamesinde belirtildiği, üç firma tarafından verilen teklif üzerine yapılan değerlendirme sonucunda, istekli ... Tur. End. ve Tic. A.Ş.+... İnş. ve Tic. A.Ş. ortaklığının en uygun teklifi vermesi üzerine, ortak girişimin görevlendirilmesinin 1.12.1995 günlü, 22179 sayılı Bakanlık Oluru ile uygun görüldüğü, konuya ilişkin sözleşmenin imzalanabilmesi için uygulama sözleşmesi

ve eklerine Yüksek Planlama Kurulunun 16.2.1996 günlü, 96/T.23 sayılı kararı ile onay verildiği, sözleşmenin Danıştay incelemesinden geçirilmesinden sonra 25.7.1997 tarihinde davalı Ulaştırma Bakanlığı ile görevli şirket arasında imzalandığı, Hazineye ait söz konusu yerlerle ilgili olarak Maliye Bakanlığınca görevli şirkete herhangi bir tahsisin yapılmadığının dosyanın incelenmesinden anlaşıldığı, **dava konusu ihaleye katılmayan davacı şirketin, ihalenin ve ihale sonucu taraflarca imzalanan imtiyaz sözleşmesinin iptalinde, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2. maddesinde öngörüldüğü anlamda meşru, kişisel ve güncel bir menfaatinin etkilenmediği, dolayısıyla dava konusu işlemlerle menfaat ilişkisi bulunmadığı anlaşıldığından, davanın ehliyet yönünden kabulüne hukuken olanak görülmediği**, kaldı ki, söz konusu alanın, Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca onanlı 1/25.000 ölçekli Fethiye-Dalaman Çevre Düzeni Planında “Yat Limanı ve Çekek Yeri” alanına ayrılması ve bu planın davacı tarafından dava konusu edilmemiş olması karşısında, davacı tarafından düşünülen yat imalatı ve onarım yerinin yapılmasının mümkün bulunmadığı gerekçesiyle davanın ehliyet yönünden reddine karar vermiştir. Davacı; yapılan ihaleden kimsenin haberi olmadığını, gerek ilanların gerekse ihale şartlarının yasal zeminde gerçekleşmediğini, söz konusu arazi için şirketlerinin 1990 yılında başvuruda bulunduklarını, şirketlerinin subjektif durumu incelenmeden karar verildiğini, dava açma ehliyeti bulunduğunu öne sürmekte ve Daire kararının temyizen incelenerek bozulmasını istemektedir. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun 2 nci maddesinin 1 inci bendinin a alt bendinde iptal davasının subjektif ehliyet koşulu “menfaat ihlali” olarak yer almışken; bu koşul, 4001 sayılı Kanunla; çevre, tarihi ve kültürel değerlerin korunması ve imar 54 uygulamaları gibi kamu yararını yakından ilgilendiren hususlar hariç olmak üzere “kişisel hak ihlali” olarak değiştirilmiş; ancak, 2. maddenin 1. bendinin (a) alt bendi; 10.4.1996 günlü, 22607 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Anayasa Mahkemesinin 21.9.1995 günlü, E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararıyla, idari işlemlere karşı iptal davası açabilmek için, idare hukukunun

genel esaslarına aykırı biçimde, idari işlemin davacının “kişisel hakkını ihlal” etmiş olması koşulu getirilmesinin hak arama özgürlüğünü kısıtladığı ve birçok işleme karşı dava yolunu kapattığı, bu haliyle hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmadığı gerekçesiyle Anayasanın 2. ve 36. maddelerine aykırı bulunarak iptal edilmiş, iptal nedeniyle doğan hukuksal boşluğun giderilmesi için iptal kararının Resmi Gazete’de yayımından itibaren üç ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir. Bakılan davanın açıldığı tarihte sözkonusu hukuksal boşluğu dolduracak bir yasal düzenleme getirilmemiş olmakla birlikte idari yargı yerleri içtihat yoluyla iptal davalarını açabilmek için menfaat ilgisini aramışlardır. Ancak daha sonra bu yasal boşluk giderilmiş ve 2577 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin 1 inci bendinin a alt bendi 4577 sayılı Kanunla yeniden düzenlenerek, iptal davaları “idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan” davalar olarak tanımlanmıştır. Dolayısıyla iptal davasının gerek anılan maddede, gerekse içtihat ve doktrinde belirlenen hukuki nitelikleri gözönüne alındığında, idare hukuku alanında tek taraflı irade açıklamasıyla kesin ve yürütülmesi zorunlu nitelikte tesis edilen idari işlemlerin ancak bu idari işlemle meşru, kişisel ve güncel bir menfaat ilgisi kurabilenler tarafından iptal davasına konu edilebileceğinin kabulü zorunlu bulunmaktadır. Danıştay Onuncu Dairesince, davacı şirketin, dava konusu ihaleye katılmaması nedeniyle, ihalenin ve ihale sonucu imzalanan sözleşmenin iptalini istemekte menfaati olmadığı belirtilmiş ise de; davacı tarafından, diğer iddiaları yanında, 1990 yılından beri söz konusu Hazine arazisinin kendilerine kiralanması ve tahsis edilmesi için birçok kez başvuruda bulunmalarına rağmen sonuç elde edilemediği, herhangi bir ilan yapılmadan ihalenin gerçekleştirilmiş olduğu, Dalaman Milli Emlak Müdürlüğünün ve Dalaman Belediyesinin dahi böyle bir ihale yapıldığından haberleri olmadığı, gerek ihale şartlarının gerekse ihalenin, usulüne uygun olarak belirlenip yapılmadığı, ihale sonrası proje yeri

değişikliği yapılarak ihaleyi kazanan firmaya, öncekine göre daha büyük olan ve kendilerinin de kiralamak istedikleri arazilerin verildiği, 3621 sayılı Kıyı Kanununa ilişkin hiçbir işlem yapılmadan ihaleye çıkıldığı ileri sürülerek, ihale ile ilgili olarak yapılan hazırlık çalışmalarının hukuka ve usule uygun gerçekleşmediği iddiasıyla bakılan davanın açıldığı ve davacının; söz konusu ihalenin, ihale sonrasında ihaleyi kazanan şirketle yapılan sözleşmenin ve söz konusu taşınmazların ilgili şirkete tahsis edilmesine ilişkin işlemlerin iptalini istediği anlaşıldığından, **davacı şirketin, dava konusu işlemlerden dolayı meşru, kişisel ve güncel bir menfaatinin etkilendiği sonucuna ulaşılmış olup, davanın esasının incelenmesi gerekirken, menfaat ilişkisi bulunmadığı gerekçesiyle davanın ehliyet yönünden reddi yolunda verilen Daire kararında hukuki isabet görülmemiştir.** Açıklanan nedenlerle, davacının temyiz isteminin kabulü ile 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 49. maddesi uyarınca Danıştay Onuncu Dairesinin 25.6.2001 günlü E:1999/128, K:2001/2718 sayılı kararının bozulmasına, uyuşmazlığın esası incelenmek üzere dosyanın adigeçen Daireye gönderilmesine, 11.11.2004 günü oyçokluğu ile karar verildi.

K A R Ş I O Y Temyiz edilen kararla ilgili dosyanın incelenmesinden; Danıştay Onuncu Dairesince verilen kararın usul ve hukuka uygun bulunduğu, dilekçede ileri sürülen temyiz nedenlerinin kararın bu kısmının bozulmasını gerektirecek nitelikte olmadığı anlaşıldığından, davacının 55 temyiz isteminin reddi ile Danıştay Onuncu Dairesinin 25.6.2001 günlü, E:1999/128, K:2001/2718 sayılı kararının onanması gerektiği oyuyla, aksine verilen karara katılmıyorum